

Wulffers en de zaak van het doodlopende spoor

Wulffers

en de zaak van...

het doodlopende spoor

DICK VAN DEN HEUVEL

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Ontwerp omslag Studio Jan de Boer, Amsterdam
Illustratie omslag Johanna Baptist

ISBN-10: 90 239 9185 0
ISBN-13: 978 90 239 9185 4
NUR 331

© 2006 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Meer informatie over deze roman en andere boeken van Uitgeverij
Mozaïek vindt u op www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

I

De trein uit Hamburg HBF kwam om 18.49 aan op perron 14a van het Amsterdamse Centraal Station en hoefde diezelfde avond niet meer verder of terug. Een schoonmaakploeg moest de wagons uitmesten, want reizigers leven in treinen niet zoals ze het thuis gewend zijn. Het gangpad lag bezaaid met snoeppapiertjes, kartonnen koffiebekertjes en stukken krant. Dat was het ergste niet. Zelfs de eerste-klas-passagier had er klaarblijkelijk schik in zijn kauwgum rechtstreeks op de stoffen bekleding te plakken in plaats van nog even na te denken over de goedbedoelde opvoedende woorden van zijn ouders: 'Ruim die rommel op!' De reiziger is de laagste vorm van beschaving der gehele mensheid. Hij kwakt, morst, rommelt, scheurt, en maakt van zijn directe omgeving een zwijnenstal waar hij niet in zou willen wonen. Aan fantasie echter geen gebrek. Schoonmaker Jochem 't Hooft had in zijn lange carrière al op de meest onvoorstelbare plaatsen rotzooi moeten wegkrabben, wegpoetsen en wegtrekken. Soms deden reizigers daadwerkelijk moeite om de dichtstbijzijnde prullenbak te vermijden. Wat je soms onder de stoelen weghaalde aan smerigheid tarte elke beschrijving. Een trein was één grote asbak. Jochem werd er niet koud of warm meer van.

Ze waren met z'n zessen en ze hadden een half uur om dit treinstel weer helemaal spic en span te krijgen. Dan moesten ze naar 13a voor een even gore wagonreeks, dit keer uit Parijs. Aan het einde van de lange werkdag bedroeg de hoeveelheid afval uit verschillende treinen gemiddeld negenhonderddrieënzeventig kilo. Dagelijks vertrok er van het Centraal Station één vrachtwagen vol met troep die reizigers bij elkaar hadden gedronken, gekauwgummd, gegeten, gesnoten of anderszins hadden veroorzaakt.

'Meneer!' zei Jochem toen hij met zijn karretje vol schoonmaakartikelen in wagon 7 stond. Jochem voelde een stekende hoofdpijn opkomen. Straks maar even een aspirientje innemen. Hij keek rond. Het gebeurde wel vaker dat iemand op de vijf uur durende rit van Hamburg HBF naar Amsterdam CS in slaap viel en gewekt moest worden door de schoonmaakploeg. 'Meneer, u bent er!' De man sliep ogenschijnlijk door, dus ging Jochem maar vast aan de slag met de industriële stofzuiger die ongeveer tien keer zoveel herrie maakte als een gewoon huis-, tuin- en keukenmodel. Als hij kauwgum tegenkwam, klikte hij het ding even uit en nam een soort stoommachine waarmee het kaketrainertje snel kon worden losgeweekt. Ook al een ding dat niet geheel geruisloos zijn werk deed. 'Meneer!' zei Jochem nog maar een keer toen hij de stoel van de slapende reiziger was genaderd. En nog altijd werd de man niet wakker. Daarom besloot Jochem tot een duwtje, een heel licht duwtje, zo'n duwtje waar je wel wakker van wordt maar waarvan je heus niet van je stoel valt. Dat deed de reiziger wel. Hij viel om en klapte op de grond. Voor de laatste keer zei Jochem: 'Meneer!', maar toen besepte hij al dat het goed mis was. Van slapen was geen sprake.

Hij krabde zich achter het oor en sloot even zijn ogen, want de hoofdpijn leek alleen maar heviger te worden. In al die jaren van het edele schoonmaakwerk in Internationale Treinen had hij nog nooit een lijk gezien. Hij wist in ieder geval zeker dat hij er verder niets mee te maken wilde hebben en liep meteen naar buiten. Hij pakte zijn porto en

probeerde zo goed mogelijk melding te maken van wat hij nu weer was tegengekomen in een van zijn treinen.

Binnen vijf minuten was perron 14a afgezet door de spoorwegpolitie en na een kwartier was de Technische Recherche ter plekke. De schoonmaakploeg hoefde niet naar de trein uit Parijs maar werd in de bedrijfskantine bij elkaar gehouden voor ondervraging. Op de andere sporen kregen reizigers in de gaten dat er iets aan de hand was. Een cameraploeg van de lokale televisiezender wist zich langs het roodwitte lint te wringen en probeerde ooggetuigen en betrokken politiemensen te spreken. Buiten stonden een ambulance en een aantal politiewagens met flitsende zwaailichten.

‘Wat een kermis!’ verzuchtte rechercheur Peter Hermans toen hij op het plaats delict arriveerde. Hij had beloofd om politiepastor Cas Wulffers even een lift naar huis te geven toen de melding van het dode lichaam in de trein over de politieradio binnenkwam. Omdat hij in de buurt was, besloot hij meteen naar de plek des onheils te rijden. ‘Je kan daar een tram naar huis nemen,’ zei hij tegen Cas. Die vond het goed. Die vond alles goed. Die wilde ook wel even mee. ‘Dat is niet nodig,’ zei Peter, maar dat was niet voldoende bezwaar en Cas bleef in het kielzog van de rechercheur.

‘Het slachtoffer heet Gustav Sacher,’ zei agent Jorus de Kuyper die al ter plekke was. Hij had de papieren van de dode man in zijn hand, keurig in een plastic hoesje want ze moesten nog naar het lab voor vingerafdrukken en ander sporenonderzoek. ‘Drieënveertig jaar oud, woonachtig in Hamburg, ongehuwd. Ik zal Interpol vragen om nadere gegevens.’

‘Doodsoorzaak?’

‘Hij is doodgeschoten. Drie kogels. Twee door het hart, een door de buik. Wil je hem zien?’

‘Ja graag,’ zei Cas die onmiddellijk begreep dat hij iets te voorbarig was. ‘Tenminste, als dat gepast is. Ik bedoel, aan leeftijd alleen kén je de mens niet,’ verontschuldigde hij zich. Peter Hermans draaide zich naar hem om.

‘Cas, ga naar huis. Dit is moord. Volgens mij zijn jouw medemenselijkheid en troost op dit moment volledig overbodig.’

‘Oh,’ zei Cas. Hermans dacht dat daarmee de kous wel af was en stapte de wagon in. De politiepastor volgde, zoals lastige horzels wel eens doen. Over de schouder van de rechercheur zag hij op de grond een gedistingeerde heer liggen. Hij droeg een lange, donkere, kamgaren jas, met daaronder een driedelig pak in krijtstreep. Zijn hoed was bij de val van zijn hoofd gevallen en lag nu ongeveer een meter van hem vandaan. Er stond een klein bordje met nummer 7 bij, want de Technische Recherche was nog bezig om alles in kaart te brengen. Elk onderdeel van de moord en van het slachtoffer werd gefotografeerd.

‘Hm,’ zei Hermans.

‘Tja,’ zei Wulffers en dát deed hem de das om.

‘Ga weg!’ zei de rechercheur en nu was hij onverbidde-lijk.

Cas stapte uit de wagon en werd onmiddellijk aangesproken door een kalende man die zich voorstelde als Willem Dolstra, directeur Centraal Station.

‘U bent van de recherche?’ vroeg hij en nog voordat Cas kon ontkennen, zei de directeur: ‘Ik heb die schoonmaakploeg in de bedrijfskantine zitten en het liefste stuur ik ze nu naar huis. Die mensen zijn volkomen overstuurd. Vooral Jochem... die heeft het lijk gevonden. Die is al niet zo... tja, hoe moet ik dat zeggen... Jochem is een tikkie labiel. Niks aan de hand, hoor. Prima voor zijn werk. Maar bij dit soort dingen... dat kan hij eigenlijk niet aan.’

‘Wilt u dat ik even met Jochem praat?’

‘Als u dat wilt doen? En de rest van de schoonmaakploeg?’

‘U heeft hun namen? Dan kunnen ze wat mij betreft naar huis,’ zei Cas en hij wist dat hij daarmee volkomen buiten zijn boekje ging.

‘Loopt u met mij mee?’

Wie gewoon op doorreis is, zal nooit het hart van het Amsterdamse Centraal Station leren kennen. Officieel is het gebouw aan de kop van het Damrak een monument. Aan het einde van de 19de eeuw werd het ontworpen door architect P.J.H. Cuypers die ook het Rijksmuseum had mogen tekenen. Hij en zijn collega A.L. van Gendt wilden er een 'Paleis voor de treinreiziger' van maken. En zo is het gebouw ontworpen: als een kasteel met torentjes en zalen. Aan de oostkant heeft het een Koninklijk Paviljoen met brede deuren waar hofauto's naar binnen kunnen rijden om zo prinses, prinsessen, koningen en koninginnen op statige en voorname wijze naar hun treinwagon te brengen.

Er is een doolhof aan gangen en doorkijkjes, zalen en corridors, trappenhuizen en dwarsverbindingen in het 306 meter lange gebouw. Alleen het personeel weet een weg te vinden in dit labyrint en zelfs dát verdwaald soms in het onoverzichtelijke maar prachtige gebouw dat rijk is aan allerhande ornamenten, zowel aan de buitenkant als ook binnen. Het is daarbij een plek die nooit in ruste is. Het vervoer verandert met de dag en daarmee ook het binnenwerk van het reizigerspaleis dat zich opmaakt voor de toekomst. Zoals in de laatste honderd jaar al zo vaak is gebeurd, wordt het Centraal Station ook nu weer verbouwd. En zo zal het altijd weer verbouwd worden. Dan weer wordt er een tunnel gegraven naar de trams op het stationsplein, dan weer wordt die tunnel dichtgegooid omdat het verkeer van het stationsplein wordt geweerd. Vervolgens wordt er een tunnel gegraven omdat de Amsterdamse overheid vindt dat er een verbinding van Noord naar Zuid moet komen. En ooit zal ook die tunnel wel weer worden dichtgegooid.

Cas begon de stad te kennen en ervan te houden. Hijzelf kwam uit een dorp in Brabant en woonde eigenlijk pas sinds een paar jaar in de hoofdstad van Nederland. Hij had de Amsterdammer leren kennen, met zijn geklaag en zijn humor, met zijn verraderlijk populaire gedrag, met zijn kapesones en zijn onzekerheid. En de stad kende hij ook. Er lag

altijd wel een straat open. Er werd overal wel weer een gat gegraven waar niemand de reden van wist. Als je van de ene plek naar de andere moest in Mokum, kon dat nooit rechtstreeks.

Ze moesten nogal een weg afleggen om in de bedrijfskantine te komen, want overal in het station waren werkzaamheden aan de gang die een snelle tocht onmogelijk maakten. Maar uiteindelijk kwamen ze in een onverwachte zaal vol tafels en stoelen. Het was een statige ruimte met kroonluchters aan het hoge plafond en houtwerk aan alle wanden. De ramen hadden gordijnen die als draperieën werden vastgehouden door donkerrode koorden. De tafels waren van gepolitoerd notenhout en er waren overal schemerlampjes die de donkere ruimte niet écht veel lichter konden maken.

‘Dit gaat allemaal weg mettertijd,’ zei de directeur die nog steeds voor Cas uit liep. ‘Wij zijn helemaal klaar voor de nieuwe tijd.’ Cas vond dat jammer. Hij hield van ruimtes die nog helemaal het roemrijke verleden uitademden. Maar hij protesteerde niet.

Ze kwamen uit bij de tafel waar de schoonmaakploeg zat. Die hadden intussen kopjes koffie om een beetje bij te komen van de schrik. Een aantal van hen prikte daar een lekkere spoorpunt bij; een lekkernij die je alleen op de Nederlandse stations kunt vinden. Ze babbelden honderd-uit, over van alles en nog wat. Alleen Jochem 't Hooft at zwijgend zijn taart. De anderen leken nauwelijks van hun stuk gebracht door wat ze hadden meegemaakt.

‘Dit is meneer Wulffers van de recherche. En hij vindt dat jullie allemaal naar huis mogen. Hij wil alleen nog even praten met Jochem. Als je dat goedvindt, Jochem?’

Jochem knikte en nam het laatste stukje spoorpunt. De anderen stonden op. Ze zouden vanavond vroeger thuis zijn dan gepland en ze hadden nog een verhaal te vertellen ook. Dat er een moord gepleegd was, leek bij hen alleen een anekdote te zijn. Iets waarmee je thuis kon komen. ‘Wat ik

nou heb meegemaakt!’ Ze namen hun tassen en jassen, een van hen liep nog even naar Jochem en zei: ‘Hou je taai, hè?’ en toen waren ze weg.

‘Dit is Jochem ’t Hooft,’ zei de directeur. Cas stak zijn hand uit.

‘Ik heb het niet gedaan,’ zei Jochem en zette zijn bordje op tafel. Cas keek even naar de directeur.

‘Ik laat jullie twee even met rust,’ zei die en hij liep weg.

‘Heb je zoiets al eens eerder meegemaakt?’ vroeg Cas zo meelevend mogelijk. ‘Ik bedoel: een dood iemand in de trein?’

Jochem wreef over zijn voorhoofd en knipperde met zijn ogen. Naast hem stond een glas met daarin een bruistablet tegen de hoofdpijn. Hij pakte het even op en liet het even tussen zijn handen draaien. Het leek wel alsof er enige seconden, misschien wel minuten, in totale stilte voorbijgingen... alsof de woorden van Cas Wulffers niet tot hem doordrongen. Toen antwoordde hij toch.

‘Nee, nooit. Soms ligt er wel eens eentje te slapen. Maar dit... hij is vermoord, hè?’

‘Ja.’

‘Wie doet nou zoiets?’

‘Hoe gaat dat nou met zo’n trein en dat schoonmaken?’

‘Nou ja, we hebben een schema. En daar staat op wanneer we in welke trein kunnen op welk perron en hoe lang we d’r dan over mogen doen. Dit was de 18.49 uit Hamburg, daar mochten we om 19.04 in. En dan hadden we tot 19.34 want om 19.50 moesten we de trein uit Parijs in.’ Jochem nam nog een slok koffie. ‘We beginnen altijd achterin. En dan werken we naar voren door. Je doet dat met zes man. We houden er wel een beetje variatie in, maar vandaag was ik de zuiger.’

‘Stofzuiger?’

‘Ja, en dan neem je de stomer mee. Voor de kauwgum. Hij zag d’r heel vriendelijk uit. Die dooie. Eerste klas, hè? Je ziet het verschil.’

‘Wat is het verschil dan?’

‘Kleding. Ze knippen hun haar. Ze zijn nooit ongescho-
ren. Als je geld hebt, reis je eerste klas en dan doe je ook alle
andere dingen goed. Tweede klas heeft nergens geld voor
over.’

‘In de eerste klas heb je ook minder rommel?’

‘Nee, dat niet. Of ze nou eerste of tweede klas rijden...
het zijn allemaal asocialen. Ja, zo zie ik dat. Verder weet
ik niks, meneer. Ik duwde tegen hem, om hem wakker te
maken, begrijpt u wel. En hij viel om. Bleek hij dood te zijn.
Hebben ze hem doodgeschoten?’ Cas knikte. ‘Waarom doen
de mensen dat?’

‘Ik zou het niet weten.’ Cas legde een hand op de schou-
der van de man. ‘Weet je wat jij doet? Ga lekker naar huis.
Denk er maar niet te veel aan. Als we je nodig hebben, dan
bellen we je wel... maar ik denk niet dat er nog wat is.’

‘Als je maar niet denkt dat ik het heb gedaan, want ik heb
het niet gedaan.’

‘Nee,’ zei Cas. ‘Dat weet ik wel.’

‘Maar wat het is,’ zei Jochem die zich klaarblijkelijk het
waanbeeld in zijn hoofd had gehaald dat hij wel eens voor de
moord kon opdraaien. ‘Er is niemand die hem gezien heeft,
zoals hij was, dood bedoel ik. Alleen ik! Dus ik kan helemaal
niet bewijzen dat ik het niet gedaan heb. Als jullie zeggen:
Jochem, jij hebt het gedaan... ik heb geen bewijs dat ik het
niet gedaan heb, weet u. Want niemand heeft het gezien,
dat hij al dood was toen ik bij hem aankwam. Maar ik heb
het écht niet gedaan!’

De ogen van Jochem vlogen in paniek heen en weer. Hij
had tot dan toe zijn angst kunnen stollen in stilte, maar nu hij
met iemand van de politie van doen had, kwam de emotie in
grote golven naar buiten. Cas probeerde hem ervan te over-
tuigen dat hij in z'n geheel niet als verdachte in de zaak gold.

‘Jij hebt het niet gedaan,’ zei Cas.

‘Maar dat kunt u niet bewijzen. Daar denk ik nou al een
uur over na. Ik denk: straks zeggen ze d'r iets van. En dan

moet ik naar de gevangenis. Dan moet je heel lang, de rest van je leven misschien wel, naar de gevangenis. In Amerika krijg je dan de doodstraf, terwijl je het niet gedaan hebt. En waar moet ik nou naar toe? Ik verdien niet genoeg geld voor een advocaat. Ik kan nou wel gaan vluchten, maar waar moet je heen?’

Cas realiseerde zich dat hij deze man niet zomaar naar huis kon laten gaan. Er was door de moord een kleine kortsluiting in zijn geest ontstaan en die leek alleen maar erger te worden nu hij erover kon praten.

‘Waar woon je? Zal ik je naar huis brengen?’

‘Ik had hier ook nooit moeten gaan werken.’

‘Gebruik je medicijnen, Jochem?’

‘Ja, maar die heb ik niet bij me,’ zei de man. ‘Die liggen thuis. Ik heb ze ook veel minder nodig, de laatste tijd, want ze zeggen dat het juist zo goed gaat. Maar ik geloof d’r niks van. Ze gaan me opsluiten.’

‘Ben je in behandeling bij iemand?’

‘U denkt het ook, hè? U zegt maar wat... dat ik onschuldig ben. Maar u gaat me vangen en opsluiten.’

Cas zag uit een ooghoek Peter Hermans de ruimte binnenstormen. Die was witheet omdat de politiepastor mogelijke ooggetuigen naar huis had laten gaan, terwijl hij ze nog moest ondervragen. De rechercheur was van plan om Wulffers de mantel uit te vegen, maar Cas stond op en was hem voor.

‘Dit is Jochem. Hij heeft het lichaam gevonden.’

‘Ik heb het niet gedaan, hoor. Ik heb het werkelijk niet gedaan!’

‘Jij moet eens goed naar mij luisteren,’ begon Hermans.

‘Nee, daar heb ik geen tijd voor,’ zei Cas. ‘Ik denk namelijk dat Jochem licht – of misschien wel zwaar – psychotisch is en ik moet onmiddellijk zijn psychiater spreken. Hij heeft medicijnen nodig en wel meteen.’

‘Cas!’ Maar dat was tegen dovemansoren. De politiepastor ging op in zijn werk, ging weer bij Jochem zitten en

probeerde hem te kalmeren. De man bleef schreeuwen dat hij er allemaal niets mee te maken had, jammerde dat hij niet wist hoe hij uit de handen van de politie moest blijven, vroeg zich op een gegeven moment openlijk af of hij de moord niet tóch had gepleegd en pas na heel lang aandringen kreeg Cas een telefoonnummer voor noodgevallen. Hij gaf het aan Hermans die zuchtte dat 'hij niet van de hulpverlening was', maar toch even belde met de psychiater die onmiddellijk naar het Centraal Station kwam.

Later die avond keerde de rust pas weer. Wulffers ging met Jochem mee en bracht hem naar zijn huis aan de Goudsbloemdwarstraat. De schoonmaker had jarenlang onder psychiatrische behandeling gestaan, maar was sinds een tijdje zover dat hij weer op zichzelf mocht wonen. Een zogenaamd 'beschermd-wonen-project' zorgde voor een beetje menswaardige zelfstandigheid en toch precies zoveel begeleiding dat Jochem niet opnieuw uit balans zou raken. Maar het evenwicht was wankel, en een verstoring – het aantreffen van een vermoord persoon – was voldoende om de chemische werking van allerlei stoffen in de hersenpan zodanig in de war te schoppen dat de psychoses weer in volle slagorde terugkwamen. Hij kreeg iets waarvan hij kon slapen, en de dosis medicijnen die nodig was om de hersens te kalmeren werd wat opgevoerd.

'We sturen raketten het heelal in, meneer Wulffers,' zei de psychiater bedachtzaam, 'omdat we denken dat er vele werelden zijn buiten ons zonnestelsel. Maar de ontdekkingsreis in onze eigen geest is nog lang niet voltoerd. Daar valt nog een compleet heelal in kaart te brengen. Wat onze eigen hersens vermogen, dat kunnen we met diezelfde hersens niet eens begrijpen.' Ze spraken elkaar op de gang. Cas was even de woning in geweest, maar kreeg al snel het gevoel dat hij daar niet welkom was. Elke binnendringer in de wereld van Jochem was er één te veel en bracht hem meer uit balans.

‘Jochem ’t Hoofd heeft een vermoorde man gevonden,’ zei Cas.

‘En nu vraagt u zich af of hij méér heeft gezien dan hij nu zegt.’

‘Als zijn geest zo in de war is, dan kan het toch zijn dat die geest hem bedriegt?’

‘Goed mogelijk. Zijn getuigenverklaring is onbetrouwbaar.’

‘Zou hij een dader kunnen zijn?’

‘Nee, dat denk ik niet.’

‘En waarom niet?’

‘Omdat Jochem in situaties heeft verkeerd waar... – hoe zeg ik dat – waar wij allen het goedgekeurd hadden als hij geweld had gebruikt. En dat heeft hij niet gedaan.’

‘En daarmee doelt u op...?’

‘Nee, dat kan ik niet zeggen. Dat is beroepsgeheim. Maar laat ik ermee volstaan dat zijn psychotische aandoening niet alleen een fysiek probleem is. Het is gegenereerd door afschuwelijke gebeurtenissen in zijn jeugd. Wat hij als jongetje heeft moeten doormaken, valt met geen pen te beschrijven. En hij heeft al dat leed gedragen, zonder ooit iemand kwaad te doen. Ik steek mijn hand voor hem in het vuur.’

‘Maar een betrouwbare getuige noemt u hem niet.’

‘Nee. Eén ding, meneer Wulffers... laat hem met rust. Dat is het beste voor hem, voor u en voor iedereen.’

Het klonk als een dreigement, maar Wulffers knikte. Hij zou Jochem met rust laten, zo veel mogelijk. Toch kon hij de psychiater niet verzekeren dat hij de schoonmaker niet meer zou spreken.

Op Bureau Warmoesstraat wachtte hem een enorme donderbui en die daalde vanzelfsprekend in volle glorie op hem neer. Peter Hermans zag hem binnenkomen en het leek wel alsof hij uit zijn bureaustoel gelanceerd werd. Hij stormde op Cas af en begon een tirade in een woordenstroom die niet meer leek te stoppen. Hij had er genoeg van! Hij had genoeg

van deze amateur die op gezette tijden het gewone recherchewerk verstoorde en dan ook nog eens beslissingen nam waarvoor hij geen enkele ruggespraak hield.

‘Als jij zo nodig de koning van een eiland moet zijn, vertrek dan vannacht nog naar Texel. Of verder weg... Madagascar voor mijn part. D'r moet op de Stille Oceaan toch nog wel één onbewoond eiland zijn waar ze jou kunnen stallen? Weet je, Wulffers, jij bent in staat om mensen zo het bloed onder hun nagels vandaan te halen dat het een wonder is dat hier geen gewonden vallen.’

Wulffers onderging het kalm en gedwee. Als je fietst en het gaat regenen, dan word je nat. Dan kun je beter gewoon doorfietsen, want nat word je toch. En thuis is er wel een handdoek. Dit was een regenbui en Cas wist dat hij nat, natter en natst zou worden. Hij liet het gebeuren. Het duurde zeker tien minuten, maar gevoelsmatig had het ook een uur of een dag kunnen zijn... het was in ieder geval eindeloos.

‘Die getuige...’ begon Cas.

‘Heb jij IETS gehoord van wat ik de laatste minuten tegen je heb gebruld?’

‘Ja, sorry. Het spijt me heel erg. Maar die getuige, Jochem 't Hooft, daarvan moeten we de verklaring met een korreltje zout nemen. Zijn psychiater zegt dat hij de moord niet gepleegd kan hebben. Maar of het allemaal zo gegaan is als hij zegt, dat is niet zeker.’

‘Huh,’ mompelde Hermans enigszins uit het veld geslagen. ‘Hij heeft gewoon een lijk aangetroffen.’

‘Ja. Of hij heeft een moord zien plegen. Maar dat heeft hij dan verdrongen. En dan komen we daar niet achter.’

‘Dat zullen we nog wel eens zien,’ zei de rechercheur en hij greep de telefoon. Hij wilde agenten de opdracht geven Jochem van zijn bed te lichten, want als de verklaring niet klopte dan moest hij de man nú aan de tand voelen. Cas legde zijn vinger op de haak.

‘Hij slaapt.’

‘Kan me niet schelen.’

‘Maar mij wel. Het is een psychiatrisch patiënt in een delicate balans. Daar gaan jij en ik voorzichtig mee om.’

‘Ik moet hem nu spreken.’

‘Morgen. En niet zonder mij erbij,’ zei Cas nogal stellig. En ongetwijfeld was die houding hem duur komen te staan, als Jorus de Kuyper de afdeling niet op kwam lopen met een aantal faxen en computeruitdraaien in zijn handen.

‘We hebben een grote vis!’ zei de jonge agent. ‘Die Gustav Sacher is de consiglieri van de Mendelssohn-connectie. Hamburgse recherche is al onderweg.’

Cas Wulffers wist niets van de Mendelssohn-connectie. Hij kende wel de componist Felix Mendelssohn-Bartholdy die in Hamburg was geboren en die op zijn negende al op het concertpodium stond. Hij stierf nog voor zijn veertigste, na een serie hartaanvallen, volkomen uitgeput en overwerkt.

‘Met muziek heeft het niets te maken,’ zei Jorus de Kuyper. Peter Hermans was niet van plan om Cas bij te praten en daarom had de jonge agent zijn stichtelijke collega even meegenomen naar de kantine. Niet alleen om hem in te lichten over het een en ander, maar ook om het lont tijdelijk uit het kruitvat te verwijderen, want Cas en Peter waren als het ongevaarlijke nitraat en het onschuldige glycerine die samen de uiterst explosieve stof nitroglycerine vormden. Een scheidingswandje was op dit moment wel raadzaam. ‘Voor zover ik het weet, is het een Nederlands-Duitse bende die opereert vanuit Hamburg. Ze smokkelen internationaal chemische drugs. Nederland is het productieland. Hamburg doet de distributie. De samenwerkende recherchekorpsen proberen al een paar jaar de vingers achter die bende te krijgen, maar ze vissen steeds achter het net.’

“Consiglieri” noemde je hem?’

‘Ja, maar je mag ook zeggen “advocaat van kwaai zaken”. Elke keer als iemand wat tegen de bazen van het spul heeft, duikt Gustav Sacher op en weet ze dan uit de handen van de autoriteiten te houden.’

‘Een advocaat, dus?’

‘Ja. Met een heel eerzaam bureau in Hamburg en een dependance in Amsterdam. Hij reist klaarblijkelijk vaak op en neer.’

‘Dus dit is een afrekening in het criminele circuit.’

‘Daar ziet het wel naar uit. En dat zorgt voor de nodige beroering, maar een dader pakken we dan meestal niet.’

‘Nee?’

‘Nee, Cas. Er zijn de afgelopen tien jaar vijftientig van dit soort liquidaties geweest. Het patroon is steeds hetzelfde. Iemand denkt veilig te zijn; laat de hond uit, maakt een ritje met de auto, zit in een treincoupé, loopt over straat. Er verschijnt iemand op een fiets, een brommer, een scooter... die schiet een paar kogels – meestal door hoofd en hart – en maakt zich vervolgens uit de voeten. Die moordenaars zijn meestal ingehuurd Joegoslaven. Die kosten niet veel, een paar duizend euro inclusief onkosten. Het enige wat ze willen is geld, een naam en een adres. En niemand die ze ooit te grazen kan nemen.’

‘En dit is zo’n zaak?’

‘Ja. Eigenlijk kan morgenochtend het dossier al weer dicht. D’r zijn wel rechercheurs mee bezig, hoor. Een groot team, maar dat werkt buiten ons bureau. Die proberen die georganiseerde misdaad in kaart te brengen en er uiteindelijk de angel uit te trekken. Maar ja, die zijn al jaren bezig zonder werkelijk resultaat.’

Cas knikte. Het moest inderdaad een machteloos gevoel geven als je niet in staat was om dat soort grote misdadigers achter slot en grendel te brengen. Hij ging de kantine uit en liep meteen naar Hermans toe.

‘Ik wil mijn excuus aanbieden.’

‘Dan ben je daar knap laat mee.’ De rechercheur was volledig uit z’n hum.

‘Ik... ik beloof je dat ik je in deze zaak niet voor voeten zal lopen.’

‘Wulffers, jij bent hulpverlener. Troostbroeder. Professioneel uithuilschouder. Verzin er een term voor, maar wat jij ook bent, je bent géén smeris. Als je dat nou eens zou onthouden!’

‘Ja. Ik denk dat ik het nu begrijp.’

‘Nou, dat zou een mirakel zijn.’

Cas was vastbesloten om Peter Hermans niet meer voor de voeten te lopen in deze kwestie. Morgenochtend kwamen de rechercheurs uit Hamburg en dan moest Amsterdam meewerken aan een internationaal onderzoek naar de moord op Gustav Sacher. Daar konden ze die politiepastor absoluut niet bij gebruiken, en Cas was daar volledig van doordrongen.

Maar hij ging niet naar huis, ook al was het intussen diep in de nacht. Hij wist dat het lichaam van Gustav Sacher naar de patholoog-anatoom was gebracht, en hij had wel zin in een goede nachtelijke conversatie met zijn kompaan Andreas de Graaff die ongetwijfeld nu bezig was het lichaam te schouwen en een begin te maken met het sporenonderzoek.

‘Ik wil eigenlijk zo snel mogelijk weer naar mijn bed,’ zei De Graaff toen hij Wulffers binnenliet.

‘Ja, ik ook,’ zei Cas. ‘Ik kwam alleen maar even buurten.’

‘Het is kwart over twee!’

‘Ben je bezig met die Duitser?’

‘Ja.’

Andreas de Graaff merkte al snel dat de hulpverlener zich niet zou laten wegsturen, dus opende hij de deur en ging hem voor naar de blauwe hal waar het naakte lichaam van Gustav Sacher intussen op een tafel lag. De patholoog-anatoom had Mendelssohn opgezet, want hij wist intussen wiens lichaam hij aan het bekijken was. De onrustige klanken van het strijkkwartet no. 3 in D-groot maakten het beeld niet alleen luguber maar ook angstaanjagend. Cas dwong zichzelf tot dicht bij de tafel want hij wilde de man in het gezicht kijken.

‘Tijdstip van overlijden, als dat je tenminste interesseert, is zo rond zeven uur in de avond,’ zei Andreas nogal droog. ‘Maar ik heb het donkerbruine gevoel dat je daar niet voor komt.’

‘Is dat van belang dan?’ vroeg Cas Wulffers nogal naïef.

‘Ja, want dat betekent dat deze meneer is doodgeschoten rond of net ná de aankomst van de trein. Dat is voor het onderzoek van doorslaggevend belang.’

‘Zo!’ zei Wulffers.

Jochem had het over een ‘vriendelijke man’ gehad en nu Cas het gezicht zag, kon hij niet anders dan dat beamen. Hij had een bijgeknipte grijze baard en snor. Het leek alsof zijn mond in een glimlach bestorven was. Hij had rimpels zoals aardige mensen die hebben. Niet op de plekken waar ze moeten fronsen, want ze fronsen zelden. Maar wel bij de mondhoeken omdat ze vaak lachen. Ongetwijfeld was deze Gustav Sacher een misdadiger. Maar daar ging het Cas niet om.

‘Wat voor mens was het?’

‘Geloof mij. D’r kleeft bloed aan zijn handen,’ zei Andreas de Graaff die nooit wat op had met criminelen.

‘Dat vroeg ik niet,’ zei Cas. ‘Ik wil graag weten wat hij deed als hij geen misdadiger was.’

‘Crimineel... dat is geen beroep,’ zei de patholoog-anatoom. ‘Het is niet iets wat je van negen tot vijf doet om daarna weer gewoon huisvader te kunnen zijn. Je bent het in hart en nieren. Je droomt het ’s nachts en je ontbijt het ’s ochtends. Je slaapt het, je leeft het. Of je nou op een boot zit, of in een vliegtuig, onder een palm ligt of aan een bureau zit... je bent het de hele dag, de hele nacht, je hele leven. Je bent er mee doordrenkt.’

‘Dan lijkt hij op mij,’ zei Cas.

‘Nee, dat is iets heel anders,’ zei Andreas de Graaff.

‘Is dat zo?’

Cas bekeek de man nog één keer goed en beloofde zichzelf toen dat hij Gustav Sacher beter zou leren kennen... ook al was hij dood.